

haar zonden ook belijden en dat durft ze niet en daarom smaakt ze nog de zaligheid van Gods barmhartigheid niet. Wat een worsteling gaat er aan die schuldbelijdenis vooraf, maar eindelijk komt ze er toe en dan eerst daalt de eindelijke vrede in haar gemoed. Hoe vurig is haar dank, als ook haar beide kinderen wel zullen worden verzorgd, want nu is ook de moeder in Beatrys gerustgesteld. In een korte peroratie tot eere van Maria eindigt de dichter. Tot zoover in hoofdtrekken het Middel-nederlandsch gedicht. Men heeft kunnen merken, dat het een uitgesproken Roomsche karakter draagt, trouwens het dateert uit de 14e eeuw, er is dus niets anders te verwachten. Maar het zal tevens bekleken zijn, dat de dorre vertelling van broeder Gijbrecht is uitgedijft tot het verhaal van de bekeering van een non, waarbij het wonder van Maria een secundaire plaats innam, hoewel de dichter ook zeer zeker bedoelde den lof van Maria te bezingen. De Middeleeuwsche Beatrys bezweek in de verzoeking en leefde in zware zonden, maar ten slotte ontving ze genade en toen zocht ze weer haar heil achter de kloostermuren. Zoo dacht de vrome middel-eeuwsche monnik zich den dienst van God. Zeker, wij, kinderen der Reformatie, denken hier gansch anders over, maar dat belet ons niet in dit mooie kunstwerk een fijne kern te vinden, die we weten te waardeeren. Deze dichterprediker heeft ons geen engel-reine figuur geschilderd, maar een zwak menschenkind, een zondares, die de ellende-diepte der zonde leert kennen en van uit zijn standpunt als roomsch-geestelijke teekent hij ook den weg ter redding: uit de zonde geen bevrijding dan door het kruis van Golgotha. Zonde en genade, dat zijn de beide schakels, die in het leven van Beatrys in elkaar grijpen. Er is alleen leven en redding mogelijk, als genade wordt verleend, al laat de Middeleeuwer Maria hierbij haar hulpe verleen. Het pleit voor de diepe zelfkennis van den dichter, als hij zoo de diepte der zonde weet te peilen en zoo weet te schrijven van den weg ter redding. Zou de dichter der Middeleeuwen wel zoo hebben kunnen schrijven, indien hij zelf niet wist en kende?

De Middeleeuwsche Beatrys ging onder in den golfslag der eeuwen. In later tijd, in Vondel's dagen, bewerkte een ander Roomsche geestelijke nog eens dezelfde stof, zonder zijn voorganger zelfs maar op zij te komen. In één ding gaf hij van eenige oorspronkelijkheid blijk: hij vermaterialiseerde het mirakel en liet het Mariaheeld van zijn plaats stappen om zoo de vervanging te verklaren! Dan merkt men wederom een paar eeuwen niets meer van de legende. In de 19e eeuw herleeft echter, met de Romantiek, ook de studie der Middeleeuwen. Weer valt de aandacht op de Beatryslegende. We gaan de uitgaven en berijpingen voorbij, die omstreeks 1860 het licht zagen om na te gaan, hoe in onze eigen dagen deze stof sommige onzer dichters heeft getroffen.

We zullen daarbij gelegenheid hebben op te merken, dat de persoonlijkheid van den dichter, zijn denkwijze, zijn zedelijk standpunt en ten slotte en zeker niet het minst zijn godsdienstige levensbeschouwing van groote beteekenis is voor de behandeling van deze stof.

In de eerste plaats vragen we nu aandacht voor een dramatisering van de legende.

A. J. L. WYTZES.

KUYPER-BIBLIOGRAFIE.

door

J. C. RULLMANN.

CXIV.

We komen nu tot de drie brochures van Dr. Kuyper zelf.

De eerste: *Complot en Revolutie*, verscheen Zaterdag 30 Januari 1886. Nog heugt het me, hoe ik als negenjarige knaap, aan den avond van dien dag door mijn vader werd uitgestuurd, om aan de kiosk op den Dam „Het Conflict gekomen“ te koopen. En onvergetelijk bleef me de indruk van de bittere ironie, waarmee de eerste bladzijde aanving: „We hebben een fout begaan; wij Geschorsten!“

Dit vlugschrift was verdeeld in 16 paragraafjes: 1. Onze fout; — 2. Karakterloos; — 3. Is er dan geen schuld?; — 4. De acte van beschuldiging; — 5. Ons arme vaderland; — 6. Het complot; — 7. Het Openbaar Ministerie; — 8. Axiopistie; — 9. Zedelijke verantwoordelijkheid; — 10. Is revolutie altoos zonde?; — 11. Maar in de kerk dan toch?; — 12. Curaçao; — 13. De Souvereiniteit in de kerk; — 14. Ga er dan uit!; — 15. Maar ge drijft dan toch revolutie?; — 16. De revolutie gereguleerd.

Op 4 Januari 1886 had het Classikaal Bestuur te Amsterdam 5 predikanten, 47 ouderlingen, en 32 diakenen, voor onbepaalde tijd in hun bediening geschorst, zoo het heette om een kwestie van beheer der kerkelijke goederen, maar feitelijk om de bekende attestenkwestie.

Tot vervelens toe echter was in de laatste weken aan de geschorsten toegeroepen: gij hebt complot

ZENDING EN EVANGELISATIE.

Organisatie van het Onderwijs in Ned.-Indië.

De Indische volken ontwikkelen zich in een zeer snel tempo. In korten tijd doorloopen zij de ontwikkelingsfasen, waarvoor de Westersche volken eenen noodig gehad hebben. Een der moeilijkste plichten, welke hierdoor op de Regeering komt te rusten, is wel aan den drang naar ontwikkeling, die alle volken in den Archipel kenmerken, de juiste leiding te geven. Immers het is een bijna onmogelijke taak in enkele jaren het onderwijs te organiseren onder een bevolking van meer dan 40 miljoen menschen, die tot voor korten tijd nog voor het overgrootste deel afkeerig waren van elke schoolsche vorming. Sommige volksgroepen kunnen niet meer verwerken dan enkel wat lees-, schrijf- en rekentechniek, terwijl andere voldoende intellectuele kracht bezitten om het universitaire onderwijs te volgen.

Het behoeft dan ook niet te verwonderen, dat in de laatste twintig jaren telkens wijzigingen in het onderwijssysteem aangebracht werden. Alle pionierswerk toch begint met proefnemingen. Eenmaal ingeslagen wegen moeten dikwijls verlaten worden, wanneer de resultaten aanwijzingen geven, dat men zich op 't verkeerde pad bevindt.

Na de gestadige deining in het eerste kwart dezer eeuw is er sedert kort eenige rust gekomen. De Regeering heeft een omlijnd onderwijssysteem aangevaard, volgens hetwelk nu met kracht aan den opbouw van het Indische volksleven wordt voortgewerkt.

Volgens de jongste subsidiebesluiten van het vorige jaar hebben zich ook de particuliere scholen in dit systeem te voegen, indien zij op subsidie aanspraak willen maken. De Zending dient derhalve met haar Chr. Onderwijs ook binnen dit regeeringsschema te blijven en zich de vraag te stellen, welke taak zij binnen die grenzen heeft te vervullen.

Het onderwijsplan, dat nu ten grondslag ligt aan de verdere ontwikkeling der Indische volken, vormt na de laatste wijzigingen en aanvullingen één geheel, van het allerprimitiefste volksonderwijs af tot het hooger onderwijs toe. De scholen zijn alle aan elkaar geschakeld met de mogelijkheid van overgang van elke lagere naar een hogere school. In soorten van scholen vertoont dit systeem dezelfde veelzijdigheid en veelvormigheid als de onderscheiden rassen en standen en het onderscheiden peil der ontwikkeling.

Tot recht verstand van het geheel moet eerst de onderscheiding gemaakt worden tusschen het zuiver Inlandsche onderwijs met de landstaal als voertaal en het Westersche Onderwijs met het Hollandsch als voertaal bij het onderwijs.

Tot de eerste groep behooren drie soorten van scholen, te zamen Inlandsche scholen genoemd.

- a. De Volksschool of deesschool, d.i. een driejarige cursus met een leerplan gericht op het leeren en schrijven van de landstaal en eenvoudige rekenen. Ze is de school voor de breede massa. Java telt ongeveer 7000 volksscholen met 400.000 leerlingen.
- b. De Standaardschool (te voren genoemd 2e klasse school) d.i. een vijfjarige school, aan welke de beperkte plaats is toegewezen van centra van handel en verkeer. Java telt 1500 Standaardscholen met 200.000 leerlingen.
- c. De Vervolgschool, d.i. een driejarige

gesmeed om een revolutie te bewerken in de kerk en misschien ook wel in den staat. In twaalf dusgenamden „Broederkring“ hebt gij booze plannen beraamd, welker uitvoering gelukkig nog intijds verhinderd is door het kloekke optreden van het Classikaal Bestuur. Maar gij zijt Kerk- en Staatsgevaarlijk.

Het even leugenachtige als dwaze van deze aantijgingen, wordt nu in dit eerste vlugschrift door Dr. Kuyper helder aangetoond. Tot die „complotteerende“ en revolutie-smedende „Broederkring“ toch behoorden ook de predikanten Kravenbelt, Deetman, Geselschap en van der Horst, die niet door het Classikaal Bestuur geschorst waren, en dus, ofschoon zij met de besluiten van den Broederkring hadden ingestemd, toch niet als complotteerders waren aangemerkt. Ook waren de notulen der vergaderingen van genoemden kring nog daar, om, voor wie dat mocht noodig zijn, metterdaad te bewijzen, dat men tot heel wat anders samenkwam, dan om revolutionaire plannen te smeden, of middelen te beramen, om met goed gevolg kerk-roof te plegen; of wel misschien om, na de kerk overmeesterd te hebben, ook Z. M. den Koning af te zetten en Kuyper tot President der Nieuwe Batavia'sche Republiek uit te roepen.

Het grooter deel der brochure wordt ingenomen door een weerlegging der voorstellingen, door Ds Hogerzeil in zijn vlugschriftenreeks over den kerkelijken strijd gegeven. Duidelijk wordt aangetoond, dat „Revolutie“ niet altoos zonde is, noch in de kerk noch in den Staat; dat Revolutie eisch der getrouwheid aan de hoogste Macht kan zijn, en dat, als er, met Ds Hogerzeil, sprake is, van „gereguleerde revolutie“, de Haagsche Synode deze zeventig jaar in hoofdzaak wel niets anders

cursus op de zooeven genoemde volksschool. Een groep van volksscholen zal volgens het opgezette plan voor de leerlingen, die verdergaand Inlandsch onderwijs verlangen, een Vervolgschool ontvangen, zoodat dit onderwijs van volksschool en vervolgschool te zamen op hetzelfde peil komen als dat van de vijfklassige Standaardschool.

Van de Standaardschool en Vervolgschool kunnen de leerlingen overgaan naar de Normaalschool, om opgeleid te worden tot onderwijzer aan een Inlandsche school, of naar een hieronder nader genoemde Schakelschool, die de leerlingen den weg opent naar het Westersche voortgezet Onderwijs.

Voor de groote massa is het onderwijs op de driejarige volksschool eindonderwijs. Van welke waarde dit onderwijs, dat enkel in wat techniek van de lees-, schrijf- en rekenkunst bestaat, voor de leerlingen is, kan men zich het best indenken, als men zich een Hollandsche school voorstelt, waar het onderwijs gegeven wordt door onderwijzers, die de 5e klasse eener lagere school hebben doorloopen en waar de kinderen de school na de derde klasse verlaten. Geen wonder, dat de rapporten van de Inspecteurs weinig hoopvolle oordeelvellingen te lezen geven. Uitspraken zooals ze in het laatste onderwijsverslag voorkomen: „de onderwijsresultaten aan de volksscholen zijn nog gering“, of „het volksonderwijs heeft nog weinig wortel geschoten“, geven een misschien nog eufemistisch kijk op den toestand van dit onderwijs. De blijkmoedige verzuchting uit een der rapporten, „dat in een bepaald ressort geen leerlingen werden aangetroffen, die letterlijk niets wisten, wat in andere streken dikwijls voorkomt“, is niet erg moedgevend.

Van deze instelling voorzie ik ook voor de toekomst weinig nut, indien men zich beperkt tot het nu gestelde doel: bestrijding van het analphabietisme. Neen, integendeel, ik acht dit meeste doel, bestaande in wat onderwijstechniek, gegeven door menschen, wier gezichtskring niet verder dan de desamheiming reikt, eerder een gevaar voor Indië. Dit onderwijs opent den weg tot allerlei kennis, zonder dat het in staat geweest is zedelijke weerstandskrachten in de leerlingen tot ontwikkeling te brengen. Ik kom hierop bij de bespreking van het karakter van het Indische onderwijs terug.

Tot de tweede groep lagere scholen, die Westersche Onderwijs geven met het Hollandsch als voertaal, behooren vier soorten:

- a. De Europeesche school, die toegankelijk is voor kinderen van Hollanders en vooraanstaande Javanen en Chinezen.
- b. De 7-klassige Hollandsch-Chineesche School, H. C. S. genoemd.
- c. De 7-klassige Hollandsch-Inlandsche School, of de H. I. S.
- d. De 5-klassige Schakelschool.

Deze laatste inrichting bedoelt een schakel te vormen tusschen het Inlandsch Onderwijs en het Voortgezet Westersche Onderwijs. Leerlingen van de hierboven genoemde Standaard- of Vervolgschool kunnen na de 4e klasse overgaan naar de Schakelschool.

De vier soorten Hollandsche Scholen geven voor de leerlingen of eindonderwijs, of de voorbereiding voor Voortgezet Onderwijs aan H. B. S., Mulo-school of Vakschool, waar ook het Hollandsch voertaal is. Hoewel deze Hollandsche lagere scholen voor inlanders en Chinezen van pedagogische zijde bezien, niet als modelinrichtingen kunnen

gedaan heeft dan revolutie reglementeeren tegen onzen Koning en Heer.

Heel deze (Synodale) Reglementenbundel mikt slechts op één doel, t.w. om vrijheid in de kerk te verzekeren aan wie niet knielt voor Christus als zijn Heer.

Te maken, dat een modern prediker altoos, een klagend belijder van den Heere Jezus nimmer gelijk kreeg, is dat of is dat niet de doorzichtige toelag van heel dit Hiërarchisch weefsel geweest?

Is er ooit een loochenaar van den Christus uitgeworpen? En trof niet elke banbliksem van dit machtig Lichaam onveranderlijk een Dienstknecht des Heeren, één die Hem als Koning beleed?

Terecht herinnert Dr. Kuyper dan aan de klachten van een De Cock, een Scholte, een Witteveen bovemal aan een man als Kohlbrugge, als hij de bitterheid zijner ziel tegen dit ongodelijk synodale wezen uitgoot.

De tweede brochure: *Ons vrij Beheer bedreigd en beveiligd* verscheen Zaterdag 6 Februari.

Dit vlugschrift was verdeeld in 17 paragraafjes: 1. Pincotts; — 2. Groen van Prinsterer; — 3. Het staat er dan toch! — 4. Ge naamt het goed dan toch me! — 5. Accoord. — 6. Onbevoegd. — 7. Wat stond op het spel? — 8. Eerste Aanval: Het algemeen college; — 9. Tweede Aanval: De Synode zelve. — 10. Derde Aanval: De Besturen; — 11. Stuiting van censuur; — 12. „Subintreerend Bestuur“; — 13. Wederzijds gebonden; — 14. Pubbele kwaliteit; — 15. Merkwaardige handteekening; — 16. Een laatste borstwerping; — 17. Moraal van deez' Historie.

Ds Hogerzeil had o.m. durven schrijven, dat Dr. Kuyper e.s. „de kerkelijke kas wilden meenemen;

nen worden ontvangen. wijs in een varing geto goede dien ook bij het stormloop v S. om zich gang tot de om zich lat te veroveren plaatsgebr de leleurste Ik heb ze opening v H. I. S. t de honde jaar, die vier in een gold in de het hoofd te sturen. zeggen: ga geweest, ik

Sedert 18 inrichting v ger Onderw den stoot g type, dat e hooger ond neezen als Algemeene gen: een on Mulo-school (Ind) en ee bare School tot de Indi versiteit.

De leerlin kunnen beh (A. M. S.) • len: Artsen len (Osria), aan de Holla len). Midde en Cultuurs

In dit beo hebben wij eischen, die dingsarbeide allereerst te opvoeding haer ond duidelijk we Onderwijs brengen.

Al hoop ambieeren, hebbers vijn Zoo heeft o dat met Gee „Den Gulde van G. H. Het w innering hij had

en als vruch was „duit meer dan 6 geworpen, op gezag v na op scho ding teeke

Voorts to recht aan, i voor het Be zoo heftig komen, hoe deniskwesti wegend beh Beheer te v

De derde in de Best Dit vlugs 1. Op de te men; — 4.

— 6. Wie eed; — 8. h 10. Motief; strooide sel

Hier raka het Classika het conflict had, tussel van den He Belijders on Rebeerskwe Voorts: h schenen: W een niet-ges ontzien om bewimpeld